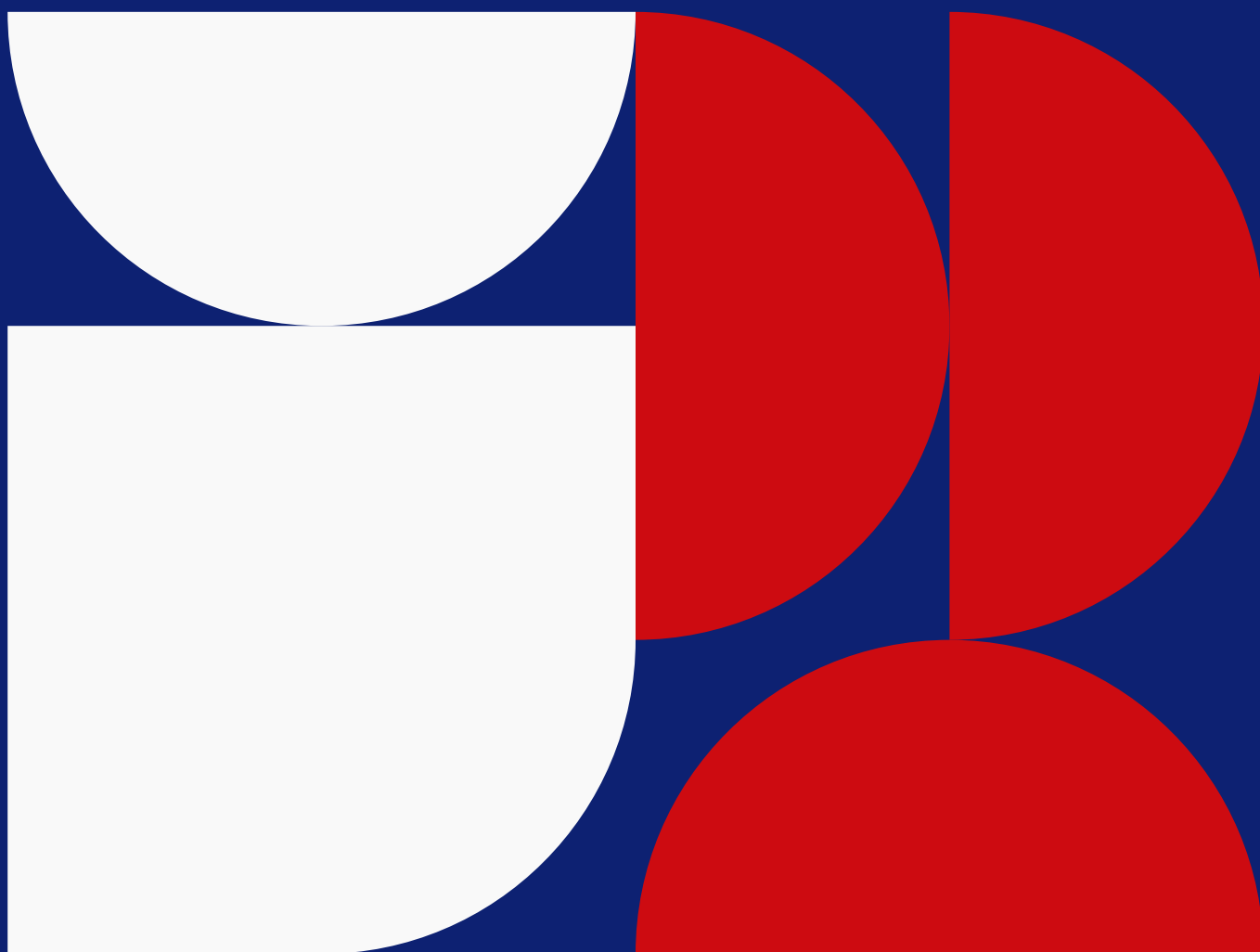

Forskares väg till framgång

En analys av nyckelfaktorer för mottagare
av konsolideringsbidrag från ERC

Forskares väg till framgång

En analys av nyckelfaktorer för mottagare av konsolideringsbidrag från ERC

VR2502

Dnr 3.1-2024-00138

ISBN 978-91-89845-27-5

Författare: Maud Quist (uppdragsledare), Katarina Nordström och Lena Renner

Swedish Research Council

Vetenskapsrådet

Box 1035

SE-101 38 Stockholm, Sweden

Innehållsförteckning

Förord	4
Sammanfattning	5
Summary	7
1 Inledning	9
1.1 Bakgrund.....	9
1.2 Syfte och utgångspunkter.....	10
2 Metod	11
2.1 Forskare som inkluderas i studien.....	11
2.2 Dataunderlag för analysen	14
2.2.1 Data från ansökningar till Vetenskapsrådet	14
2.2.2 Enkät till forskare	15
3 Resultat och analys	16
3.1 Forskningsfinansiering.....	16
3.2 Tid till forskning	21
3.3 Internationell mobilitet	23
3.4 Nätverk	25
3.5 Forskningsmiljö	29
3.6 Anställningar.....	30
3.7 Personliga egenskaper.....	33
3.8 Varför vill forskarna bedriva forskning i Sverige?	33
4 Avslutande reflektioner och rekommendationer	35
4.1 Stärk förutsättningarna för internationell mobilitet och nätverksbyggande	35
4.2 Säkerställ att forskningsfinansiering och anställningsvillkor ger goda förutsättningar för karriärutveckling.....	36
4.3 Stöd utvecklingen av starka forskningsmiljöer	37

Förord

Vetenskapsrådet är forskningspolitisk rådgivare till regeringen och bidrar till att stärka Sverige som forskningsnation genom analyser som belyser forskningssystemets förutsättningar och villkor. Syftet med denna analys är att bidra till ökad kunskap om och förmåga att skapa rätt förutsättningar för att stärka svensk forskningskvalitet. Vi har undersökt vad som kännetecknar ett urval framgångsrika forskares väg till framgång, exemplifierade av forskare som i hård konkurrens fått konsolideringsbidrag från Europeiska forskningsrådet, ERC. Rapporten ska bidra med kunskap om vilka förutsättningar som bidrar till att forskare blir framgångsrika och därmed också kunna bidra till att skapa och stärka sådana förutsättningar i det svenska forskningssystemet.

Stockholm, 17 februari 2025

Katarina Bjelke

Generaldirektör, Vetenskapsrådet

Sammanfattning

Med denna rapport vill Vetenskapsrådet bidra till ökad kunskap och förmåga att skapa goda förutsättningar för att stärka svensk forskningskvalitet. Rapporten är en analys av vad som kännetecknar en framgångsrik grupp av forskare och deras förutsättningar under karriären från doktorsexamen fram till att de beviljades konsolideringsbidrag från Europeiska forskningsrådet, ERC.

Konsolideringsbidrag kan sökas inom alla ämnesområden 7–12 år efter doktorsexamen och konkurrensen är mycket hård.

Analysen omfattar samtliga 133 forskare som mottagit ERC:s konsolideringsbidrag år 2012–2023 med svenska värdinstitutioner. Underlaget för analysen består dels av information hämtad ur dessa forskares ansökningar till Vetenskapsrådet, dels en enkät som besvarades av 88 personer.

Resultaten visar att det finns några nyckelfaktorer som kännetecknar denna grupp av framgångsrika forskare under perioden från doktorsexamen fram till att de beviljades ERC:s konsolideringsbidrag. De mest framträdande är att de har

- varit internationellt mobila i hög grad
- haft tillgång till medel för fri forskarinitierad forskning
- haft gott om forskningstid
- varit verksamma i framstående forskningsmiljöer
- haft förutsättningar att utveckla sin egen forskningslinje.

Internationell mobilitet är en viktig framgångsfaktor. De flesta har i hög utsträckning arbetat som forskare i flera länder och ungefär hälften har en doktorsexamen från ett annat land än Sverige. Av enkätsvaren framgår att de värderar de erfarenheter som följer med internationell mobilitet högt för att lyckas som forskare, bland annat för att bygga nätverk och samarbeten och för att komma till de mest framstående forskningsmiljöerna. För att skapa goda förutsättningar för framgångsrika forskare och forskning av högsta kvalitet rekommenderar vi därför att stärka förutsättningarna för internationell mobilitet, både i fråga om finansieringsmöjligheter och i fråga om meritvärde vid ansökningar om forskningsmedel och anställning.

En annan viktig framgångsfaktor som identifieras är att ha tillgång till medel för fri forskarinitierad forskning och cirka 90 procent i denna grupp av forskare har fått bidrag från Vetenskapsrådet. I enkäten har många svarat att det är viktigt att få sådan finansiering tidigt i karriären för att kunna börja bygga upp sin egen forskning, men det är dock inte ovanligt att det dröjer några år efter doktorsexamen innan de beviljas externa forskningsmedel.

Majoriteten har kunnat lägga ned mycket tid på sin forskning, vilket de också anser är en viktig framgångsfaktor. De flesta forskarna hade en fast anställning när de beviljades konsolideringsbidrag, samtidigt var det en knapp femtedel som inte hade en fast anställning då. Vi rekommenderar att forskningsfinansierare och

lärosäten säkerställer att villkor för forskningsbidrag och anställningar ger lovande unga forskare goda förutsättningar att ta sin forskarkarriär framåt.

En majoritet av forskarna i analysen har varit verksamma inom framstående forskningsmiljöer tidigt i karriären där de har kunnat utvecklas till självständiga forskare. De lyfter fram vikten av samarbete och nätverksbyggande och att vara en del av en kreativ, stöttande och stimulerande forskningsmiljö med bra förebilder och kollegor. Vi rekommenderar forskningsfinansiärer och lärosäten att fortsätta satsa på utveckling av starka forskningsmiljöer.

Våra resultat visar även att forskarna själva identifierar produktivitet och personliga egenskaper som nyckelfaktorer för att lyckas som forskare. De egenskaper som lyftes fram var till exempel envishet, uthållighet, nyfikenhet, att ha en inre motivation och drivkraft, samt att vara visionär och passionerad.

Summary

With this report, the Swedish Research Council aims to contribute to increased knowledge and capacity to create good conditions for enhancing the quality of Swedish research. The report is an analysis of what characterises a group of successful researchers and their conditions during their careers, from doctoral degree award to receiving a Consolidation Grant from the European Research Council, ERC. Consolidation Grants can be applied for in all subject areas 7–12 years after the doctoral degree award and competition is fierce.

The analysis covers all 133 researchers who received the ERC's Consolidation Grant in 2012–2023 with Swedish host institutions. The basis for the analysis consists of information taken from these researchers' applications to the Swedish Research Council, as well as a questionnaire answered by 88 people.

The results show that there are some key factors that characterise this group of successful researchers during the period from their doctoral degree until they were granted the ERC Consolidation Grant. The most prominent ones are that they have

- been internationally mobile to a high degree
- had access to funding for undirected researcher-initiated research
- had plenty of research time
- worked in prominent research environments
- had the prerequisites to develop their own lines of research.

International mobility is a key factor for success. Most have worked as researchers in several countries, and about half of these researchers have doctoral degrees from countries other than Sweden. The survey responses show that they value the experiences that come with international mobility highly to succeed as a researcher, including building networks and collaborations and working in the most prominent research environments. In order to create good conditions for successful researchers and research of the highest quality, we therefore recommend strengthening the conditions for international mobility, in terms of both funding opportunities and valuation of merits in applications for research funding and employment.

Another important success factor is having access to funding for independent researcher-initiated research, and around 90 per cent of this group of researchers have received grants from the Swedish Research Council. In the survey, many responded that it is important to receive such funding early in their careers to start building up their own research, but it is not unusual for it to take a few years after obtaining a doctoral degree before they are awarded external research funding.

The majority have been able to devote a lot of time to their research, which they also consider to be an important success factor. Most of the researchers had permanent positions when they were awarded a consolidation grant, while just under a fifth did not have permanent positions at the time. We recommend that research funding bodies and higher education institutions ensure that the terms and conditions for research grants and employment provide promising young researchers with good prerequisites for advancing their research careers.

Most of the researchers in the analysis have been active in prominent research environments early on in their careers, where they have been able to develop into independent researchers. They emphasise the importance of collaboration and networking and being part of a creative, supportive, and stimulating research environment with good role models and colleagues. We recommend that research funding bodies and higher education institutions continue to invest in the development of strong research environments.

Our results also show that the researchers themselves identify productivity and personal qualities as key factors for success as researcher. The characteristics highlighted were traits such as stubbornness, perseverance, curiosity, having an inner motivation and drive, and being visionary and passionate.

1 Inledning

Med denna analys vill vi bidra till ökad förmåga att skapa rätt förutsättningar för att stärka svensk forskningskvalitet. Vi beskriver och fördjupar kunskapen om och förståelsen för vad som kännetecknar ett urval framgångsrika forskare och deras förutsättningar under karriären från doktorsexamen fram till mottagande av konsolideringsbidrag från Europeiska forskningsrådet, ERC. Analysen omfattar samtliga forskare som mottagit detta bidrag år 2012–2023 med svenska värdinstitutioner.

1.1 Bakgrund

I rapporten ”Stärkt svensk forskningskvalitet till nytta för samhället” och i inspelet till forsknings- och innovationspropositionen presenterade vi vår syn på vad som krävs för att stärka och utveckla det svenska forskningssystemet och skapa goda förutsättningar för svensk forskning av högsta kvalitet.¹ Där beskrivs bland annat vikten av långsiktig finansiering av forskarinitierad forskning, starka och kreativa forskningsmiljöer och forskningsinfrastruktur, liksom vikten av att skapa goda förutsättningar för internationellt samarbete, stärkt samverkan mellan forskare och det omgivande samhället, god forskningskultur och att skapa goda förutsättningar för de främsta forskarna för att göra forskarkarriären attraktiv. Detta är alltså generella faktorer i forskningssystemet som vi menar är viktiga för att stärka förutsättningarna för forskningskvalitet i stort. I föreliggande analys snävar vi in perspektivet och fokuserar på ett urval framgångsrika forskare, nämligen de som lyckats få ERC:s konsolideringsbidrag och är eller var verksamma i Sverige. Att få ERC-bidrag av olika slag betraktas ofta som en stark kvalitetsstämpel då urvalsprocessen och konkurrensen är hård.²

Sveriges unga akademi har tidigare undersökt möjliggörare och tänkbara åtgärder för att öka beviljandegraden för ERC-bidrag i Sverige. De intervjuade ledande forskare i början av karriären, i huvudsak mottagare av ERC-bidrag, i unga akademier i Sverige, Danmark, Nederländerna, Norge och Schweiz. De analyserade också policyer för att stödja och skapa incitament för sökande och mottagare av ERC-bidrag i respektive land. De ger fyra övergripande rekommendationer till regeringen, forskningsfinansiärer och lärosäten för att fler forskare i Sverige ska kunna söka och få ERC-bidrag.³ Sammanfattningsvis innebär dessa att stärka stödet till forskarna i samband med ansökan till ERC,

¹ Vetenskapsrådet (2023). Stärkt svensk forskningskvalitet till nytta för samhället; Vetenskapsrådet (2023). Forskningskvalitet och internationell konkurrenskraft. Vetenskapsrådets inspel till forsknings- och innovationspropositionen.

² Se till exempel Vetenskapsrådet (2019). Externfinansieringens roll i svensk högskoleforskning. En fallstudie av några forskningsorienterade institutioner.

³ Sveriges unga akademi (2023). Bästa praxis för stöd till konkurrenskraftiga ERC-ansökningar: lärdomar från nationella ledare. Policyrekommendationer framtagna av Sveriges unga akademi.

skapa goda värdmiljöer för ERC-bidrag, säkerställa god tillgång till fria forskningsmedel för att utveckla forskningsidéer samt att stödja en stark forskningskultur med god förankring i det internationella forskningslandskapet.

En självklar förutsättning för att få ERC-bidrag är naturligtvis att överhuvudtaget söka. Där en tidigare analys från Vetenskapsrådet visat att forskningsmiljön är viktig bland annat genom att den kan bidra med förebilder och skapa en kultur där det är självklart att ansöka. Den visade också att det är viktigt att forskarna har tillräckligt med tid för forskning för att kunna meritiera sig och skriva en konkurrenskraftig ansökan. Även stöd och information om vad som krävs i samband med ansökan om ERC-bidrag lyftes upp som viktigt i den analysen.⁴

1.2 Syfte och utgångspunkter

Frågan vi ville belysa var: Vilka faktorer kännetecknar och främjar framgångsrika forskares väg till att bli framgångsrika? Framgångsrika forskare representeras här av samtliga forskare som fått konsolideringsbidrag från ERC med svensk värdinstitution år 2012–2023. Finns det några gemensamma karaktäristika och specifika förutsättningar för den här gruppen forskare under perioden från doktorsexamen fram till att de fick konsolideringsbidrag från ERC?

Givet vår sammantagna förförståelse och kunskap om vad som kan vara betydelsefulla faktorer för att etablera sig som framgångsrik forskare har vi undersökt i vilken mån vissa faktorer karaktäriserar den valda gruppen av forskare. Faktorerna vi undersökt är: finansiering, tid till forskning, internationell mobilitet, nätverk, stöd, samarbete, forskningsmiljö, anställningsförhållanden och eventuella personliga egenskaper.

⁴ Vetenskapsrådet (2020). Söktryck och framgång vid Europeiska forskningsrådet. En analys med fokus på humaniora och samhällsvetenskap i Sverige.

2 Metod

I analysen har vi undersökt vilka faktorer som kännetecknar och främjar framgångsrika forskares väg till att bygga en framgångsrik forskarkarriär tiden efter doktorsexamen. Framgång kan definieras på olika vis, men i den här studien har vi valt att närmare undersöka förutsättningar och främjande faktorer för de forskare som har beviljats konsolideringsbidrag från ERC. Detta är en bidragsform som utlystes första gången 2012. Bidraget kan sökas av forskare inom alla ämnesområden 7–12 år efter doktorsexamen. Vi har valt mottagare av ERC konsolideringsbidrag som grupp i den här analysen då de har kommit en bra bit i sin karriärutveckling och samtidigt har de tidiga karriäråren i relativ färskt minne. Två olika underlag har använts i analysen, dels information i ansökningar till Vetenskapsrådet, dels resultatet från en enkät.

2.1 Forskare som inkluderas i studien

I analysen ingår alla forskare med ett konsolideringsbidrag från ERC hos en svensk värdinstitution år 2012–2023. Uppgifterna har hämtats från ERC:s dashboard i juni 2024. Totalt ingår 133 individer, varav 44 kvinnor och 89 män. Forskarna har delats in i tre olika ämnesgrupper baserat på ERC:s indelning (domäner): Life Sciences (LS), Physical Sciences and Engineering (PE) och Social Sciences and Humanities (SH). Tabell 1 visar antalet individer som ingår i vår analys uppdelat på ämnesgrupp och kön.

Tabell 1. Antal individer inom de olika ämnesgrupperna uppdelat på kvinnor och män.

Kön	Life Sciences (LS)	Physical Sciences and Engineering (PE)	Social Sciences and Humanities (SH)	Totalt
Kvinna	20	17	7	44
Man	37	39	13	89
Totalt	57	56	20	133

Eftersom den standardiserade svenska indelningen i forskningsämnen⁵ inte överensstämmer fullt ut med den som används vid ERC⁶ följer vi här den

⁵ Universitetskanslersämbetet (2016). Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011.

⁶ Till exempel ingår i ERC:s ämnesgrupp Life Sciences en del forskningsämnen som strukturbologi, cellbiologi, ekologi och evolution, ämnen som i den svenska indelning ingår i naturvetenskap och teknik.

indelning som gäller för ämnesgrupperna vid ERC. Ämnena inom LS motsvarar i stort sett medicin och hälsa, PE ungefär naturvetenskap och teknik och SH humaniora och samhällsvetenskap.

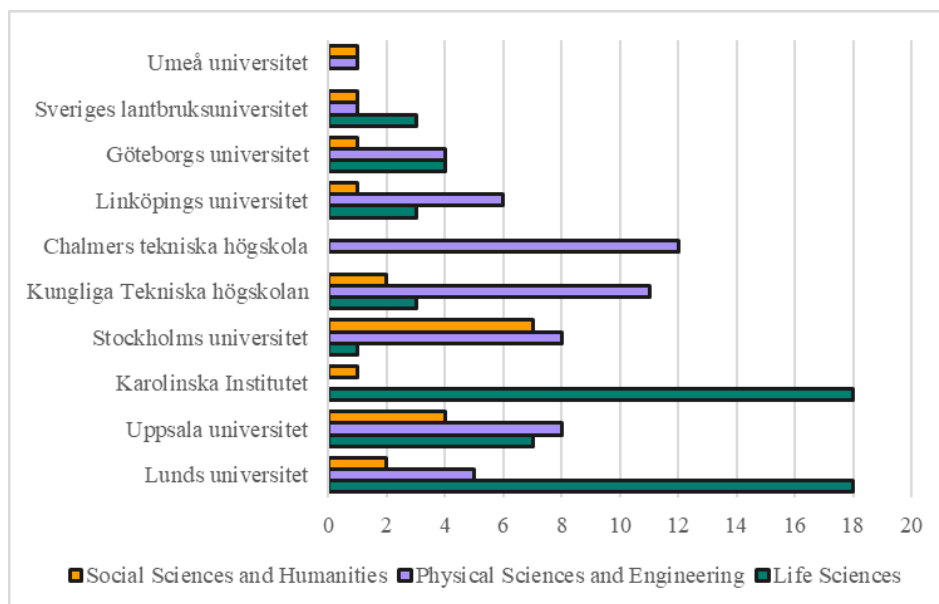
Forskare vid svenska lärosäten har beviljats konsolideringsbidrag inom samtliga ERC:s nio beredningsgrupper inom LS. Av de 57 ansökningar som beviljades inom LS bereddes nästan hälften (47 procent) i beredningsgruppen LS7: Prevention, Diagnosis and Treatment of Human Diseases. Nio ansökningar (motsvarande 16 procent) bereddes i LS8: Environmental Biology, Ecology and Evolution. Resterande 21 ansökningar fördelar sig på övriga sju beredningsgrupper inom LS.

De 56 ansökningar som beviljades forskare vid svenska lärosäten inom PE fördelar sig mer spritt på beredningsgrupperna. Flest ansökningar beviljades inom PE10 – Earth System Science (åtta ansökningar, 14 procent), följd av tre beredningsgrupper med sju ansökningar vardera (PE7: Systems and Communication Engineering, PE8: Products and Processes Engineering och PE4: Physical and Analytical Chemical Sciences). Resterande 27 ansökningar fördelar sig på övriga beredningsgrupper inom PE.

De 20 ansökningarna inom SH beviljades i sex olika beredningsgrupper. Det innebär, till skillnad från inom LS och PE, att beviljade ansökningar med svensk medelsförvaltare inte finns representerade inom alla beredningsgrupper och ämnen inom SH. Flest ansökningar beviljades i beredningsgruppen SH2: Institutions, Governance and Legal Systems (sex ansökningar, 30 procent), följd av fyra ansökningar vardera i beredningsgrupperna SH1: Individuals, Markets and Organisations och SH3: The Social World and its Diversity. Tre ansökningar beviljades i SH6: The Study of the Human Past, två i SH5: Cultures and Cultural Production och en ansökan i SH4: The Human Mind and its Complexity. Hittills har inte några forskare vid svenska lärosäten beviljats ERC konsolideringsbidrag inom SH7: Human Mobility, Environment and Space eller SH8: Studies of Cultures and Arts.

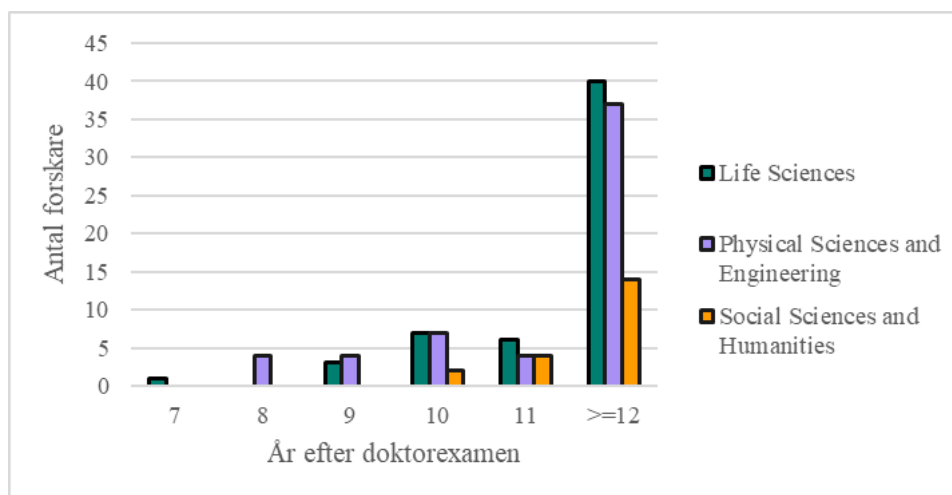
De beviljade ERC konsolideringsbidragen i Sverige fördelar sig på tio lärosäten, se Figur 1. Dessa lärosäten är även de som fått flest bidrag från Vetenskapsrådet under den senaste femårsperioden.⁷

⁷ Vetenskapsrådet (2024). Årsredovisning 2023.

Figur 1. Antal beviljade ERC konsolideringsbidrag totalt år 2012–2023 per svenskt lärosäte och per ämnesgrupp.

Konsolideringsbidraget kan sökas 7–12 år efter doktorexamen. I vår undersökning får de flesta sitt konsolideringsbidrag från ERC närmare 12 år efter doktorexamen, se Figur 2. Generellt får kvinnorna bidraget senare än männen. 80 procent av kvinnorna får bidraget efter 12 år eller senare jämfört med 63 procent av männen.⁸

Figur 2. När fick forskarna sitt ERC konsolideringsbidrag? Antal forskare per år efter doktorexamen och per ämnesgrupp vid mottagande av ERC konsolideringsbidrag.

⁸ Utlysningar som riktar sig till en viss karriärålder brukar ta höjd för till exempel föräldraledighet eller längre sjukdomsperioder för att förlänga tidsfönstret för individen att söka. Den avräkningsbara tiden räknas bort från de kalenderår som ligger mellan doktorexamensår och ansökningsåret. Olika forskningsfinansiärer har olika regler för hur och vad som räknas som avräkningsbar tid.

2.2 Dataunderlag för analysen

Vi har använt två olika datakällor för att undersöka vägen från doktorsexamen till ERC konsolideringsbidrag för de 133 forskarna. Dels tittade vi på information hämtad ur ansökningar till Vetenskapsrådet från denna grupp av forskare. Dels skickade vi ut en enkät till samtliga som mottagit ett konsolideringsbidrag från ERC med svensk medelsförvaltare.

Även om detta är en totalundersökning av denna specifika grupp så är dataunderlaget för vår analys begränsat både vad gäller enkäten och ansökningarna. I synnerhet inom SH är det få observationer. Underlaget tillåter oss inte att göra några analyser om statistiskt säkerställda samband eller skillnader.

Det finns en hög grad av komplexitet i de förutsättningar och faktorer som främjar forskningsframgångar. Långt fler faktorer än de som nämns i denna rapport kan påverka forskningskvalitet och framgång i forskarkarriären. Det här är således inte en analys som syftar till att ta fram ett recept för hur individuella forskare ska nå framgång varken i forskarkarriären eller i att få bidrag från ERC. I stället ser vi analysen som en möjlighet att kartlägga nyckelfaktorer som kan karaktärisera denna grupp av forskare och öka kunskapen om möjliga framgångsfaktorer.

2.2.1 Data från ansökningar till Vetenskapsrådet

I Vetenskapsrådets ansökningar om bidrag redovisar den sökande sina meriter. Vi använde den ansökan som låg närmast i tiden till det år forskaren fick ERC konsolideringsbidrag för att hämta fram uppgifter. För 130 av de 133 forskarna i den studerade gruppen fanns det en ansökan till Vetenskapsrådet där forskaren var sökande innan eller kort tid efter ERC ansökningsåret. I de tre fallen där en egen ansökan till Vetenskapsrådet saknades har uppgifter i stället tagits från ansökningar där forskaren har varit medverkande forskare.

Ansökningsdatat har främst två begränsningar. För det första gör forskare själva ett urval av vilken information de redovisar i en ansökan till Vetenskapsrådet. För det andra har det i enstaka fall gått några år mellan ansökan till Vetenskapsrådet och beviljandet av ERC konsolideringsbidrag, vilket gör att information om exempelvis anställningskategori eller antalet utlandsvistelser kan vara inaktuell eller ofullständig. För majoriteten (n=95, 71 procent) av våra undersökta forskare ligger dock ansökan till Vetenskapsrådet högst tre år ifrån mottagandet av ERC konsolideringsbidrag. De uppgifter som hämtades från respektive ansökan var:

- Doktorsexamensår
- Doktorsexamensland
- Karriärålder för första beviljade ansökan om forskningsbidrag
- Karriärålder för första beviljade ansökan från Vetenskapsrådet
- Utlandsvistelse eller anställning i ett annat land än doktorsexamensland
- Anställning närmast året för beviljat ERC konsolideringsbidrag
- Övriga meriter

2.2.2 Enkät till forskare

En webbaserad enkät skickades till 131 av de 133 forskare som mottagit ett konsolideringsbidrag från ERC med en svensk medelsförvaltare.⁹ Syftet med enkätstudien var att bättre förstå hur förutsättningarna sett ut under perioden mellan doktorsexamen och beviljandet av ERC – vilka förutsättningar och faktorer som forskarna har haft tillgång till och själva anser vara viktiga för att nå framgång.

Enkätens frågor behandlade teman som finansiering, nätverk, mobilitet, forskningsmiljö och anställningsförhållanden. För att säkerställa enkätfrågornas relevans genomfördes också en gruppintervju med några forskare som beviljades konsolideringsbidrag från ERC 2023 innan enkätformuläret färdigställdes.

Enkäten innehöll en öppen fråga om vad forskarna själva uppfattar som nyckelfaktorer och flera frågor av flervalsskaraktär med möjlighet att kommentera i fritext. Flera av de frågor som handlade om förutsättningar för framgång innehöll en del där respondenterna fick skatta i vilken utsträckning faktorn varit tillgänglig för dem under perioden fram till beviljandet av ERC konsolideringsbidrag och en del där respondenten fick bedöma hur nödvändig förutsättningen är för att nå framgång som forskare.

Totalt svarade 88 forskare på enkäten, vilket innebär en svarsfrekvens på 67 procent. Tabell 2 visar hur antalet enkätrespondenter fördelar sig mellan ämnesgrupperna och hur många respondenter inom varje ämnesgrupp som var kvinnor respektive män. Flest respondenter hör till LS och PE och ett mindre antal respondenter hör till SH.

Tabell 2. Antal enkätrespondenter per ämnesgrupp och kön.

Kön	Life Sciences (LS)	Physical Sciences and Engineering (PE)	Social Sciences and Humanities (SH)	Totalt
Kvinna	14	8	4	26
Man	26	28	7	61
Annat			1	1
Totalt	40	36	12	88

⁹ För två forskare saknade vi aktuella kontaktuppgifter.

3 Resultat och analys

I det här kapitlet redovisas resultaten utifrån uppgifterna från 133 ansökningar till Vetenskapsrådet samt från de 88 enkätsvaren från samma grupp av forskare.

3.1 Forskningsfinansiering

I enkätens öppna fråga om vad som var nyckelfaktorer för att lyckas som forskare handlade många svar om olika aspekter av forskningsfinansiering. Många svarade att långsiktig finansiering med kontinuitet var viktigt för att kunna bygga upp sin egen forskningsinriktning och ge möjlighet till att satsa på forskning av karaktären ”high risk – high gain”. Men även att mindre bidrag under begränsad tid så kallad ”seed funding” kan vara viktigt för att komma i gång.

Vikten av att få finansiering tidigt i karriären togs upp av respondenter inom alla ämnesgrupperna. Ungefär hälften av enkätsvaren i den öppna frågan inom LS tog upp att det var avgörande att tidigt i karriären få långsiktig finansiering som gjorde det möjligt att bygga upp en egen självständig forskningsinriktning och starta en egen forskargrupp. Finansieringen kan till exempel ha varit i form av bidrag specifikt riktade till yngre forskare eller i form av karriärbidrag. Inom PE tog ungefär en fjärdedel av svaren upp vikten av tillgång till finansiering tidigt i karriären och med kontinuitet. Inom SH tar ungefär en fjärdedel av svaren upp vikten av att få finansiering tidigt i karriären. Inom PE nämns ERC Starting Grant, uppstartspaket från lärosätet, Wallenberg Academy Fellow samt etableringsbidrag från Vetenskapsrådet som exempel på bidrag till forskning tidigt i karriären. Forskare från SH nämner postdokstipendium från Marie Skłodowska-Curie Actions som exempel.

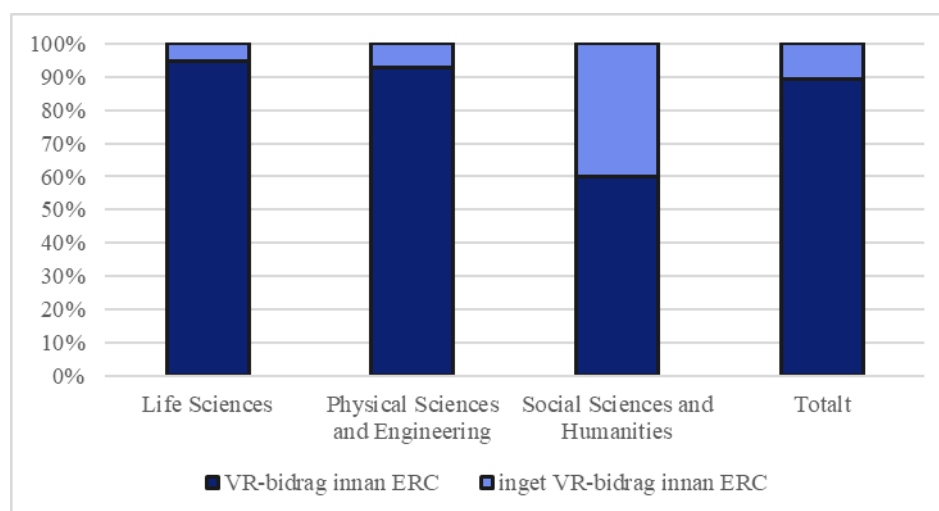
Uppgifterna i vår data från ansökningarna till Vetenskapsrådet visar att en majoritet av forskarna med ERC konsolideringsbidrag fick sitt första bidrag inom sex år efter doktorsexamen. 40 forskare har fått sitt första bidrag inom två år efter doktorsexamen, inom SH är det vanligast, där 11 av 20 har haft det. 63 forskare fick sitt första externa forskningsbidrag tre till sex år efter doktorsexamensåret. 26 forskare fick sitt första externa bidrag sju till tolv år efter doktorsexamensåret. Några få (n=3) har angett att de fick sitt första externa forskningsbidrag först tolv år efter sin doktorsexamen, dessa är inom PE och LS.¹⁰ Könsskillnaderna är små i fråga om när de fått sitt första externa forskningsbidrag.

Figur 3 visar att majoriteten av forskarna har fått bidrag från Vetenskapsrådet innan bidraget från ERC. Det gäller för alla ämnesgrupper men tydligast inom LS och PE (fler än 90 procent). Inom SH är andelen mindre (cirka 60 procent),

¹⁰ För en forskare saknas uppgiften i ansökan till Vetenskapsrådet.

men eftersom forskare inom SH är den minsta gruppen i vårt dataunderlag påverkar utfallet för en individ mycket mer. I absoluta tal är det 12 forskare inom SH som har fått ett bidrag från Vetenskapsrådet innan ERC konsolideringsbidrag och åtta som inte har fått det. Därmed står SH forskare för mer än hälften av de totalt 15 forskare som inte har fått bidrag från Vetenskapsrådet innan ERC konsolideringsbidrag. Noteras bör att i de flesta fall har de forskare som inte har fått bidrag från Vetenskapsrådet innan ERC kommit till Sverige i samband med eller kort innan de beviljades konsolideringsbidrag från ERC och alltså troligen inte heller sökt medel från Vetenskapsrådet innan de fick medel från ERC.

Det är något vanligare att forskarnas första bidrag från Vetenskapsrådet var bidrag riktade till unga forskare såsom etableringsbidrag eller postdoktorsstipendium. Därefter följer de så kallade fria projektbidragen.

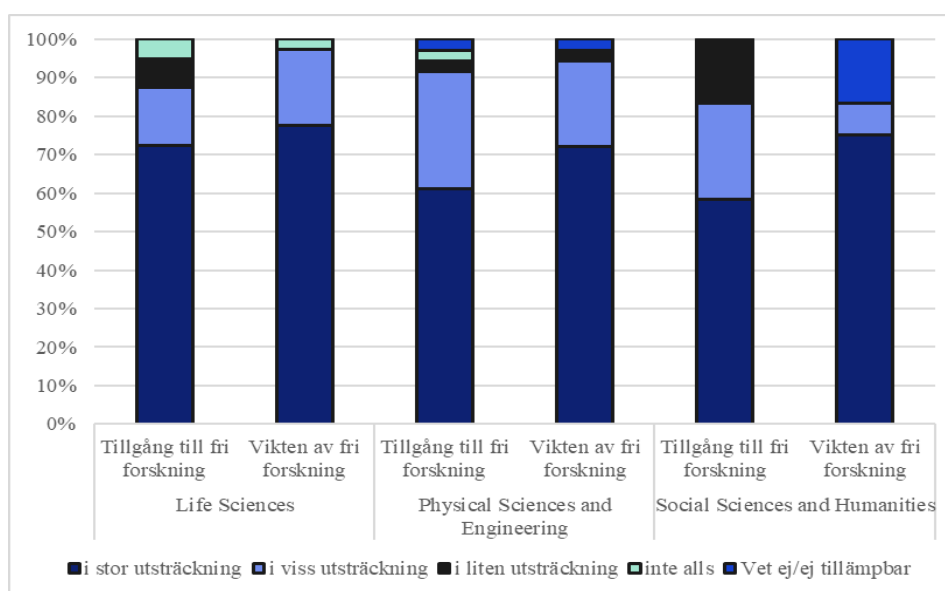

Figur 3. Andel forskare per ämnesgrupp som fått bidrag från Vetenskapsrådet innan ERC konsolideringsbidraget.

Vi har också tittat närmare på förekomsten av externa bidrag från två andra forskningsfinansiärer: Wallenbergstiftelsen och Stiftelsen för strategisk forskning, SSF. Totalt har drygt 20 procent av forskarna fått bidrag av Wallenbergstiftelsen innan de fick ERC konsolideringsbidrag. Vanligast är detta inom PE (drygt 40 procent). För LS ligger andelen på drygt 20 procent och inom SH på 15 procent. Ungefär 25 procent av forskarna inom LS och PE har i sin ansökan till Vetenskapsrådet angett att de har fått bidrag från SSF. I många fall är bidraget från SSF "Ingvar Carlsson Award", en bidragsform som syftar till att ge hemvändande postdoktorer möjlighet att starta en självständig och nyskapande forskningsverksamhet i Sverige. Satsningen riktar sig till yngre lovande forskare som bedriver strategiskt motiverad forskning med potential att stärka Sveriges konkurrenskraft.

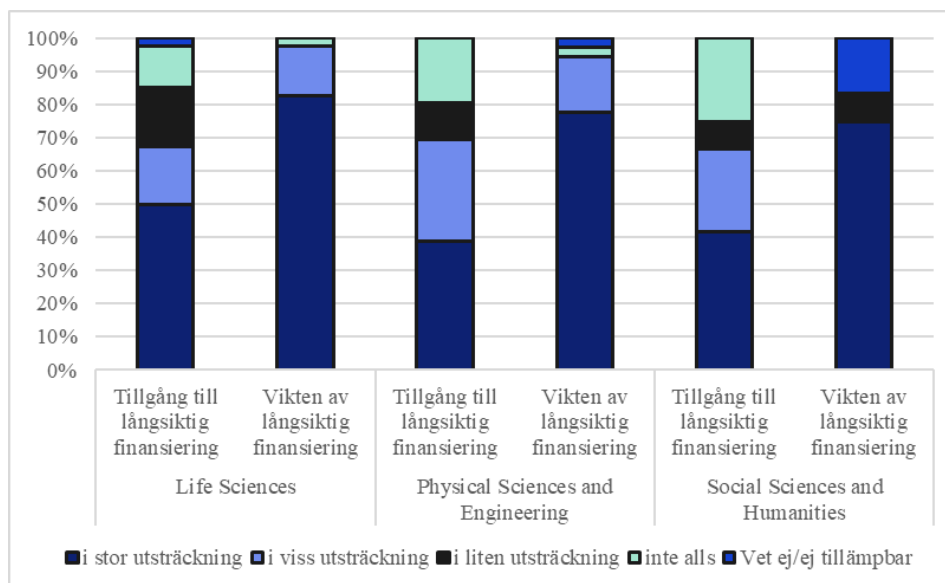
Av de 133 forskare som fått ERC konsolideringsbidrag har 20 angett i sina ansökningar till Vetenskapsrådet att de har fått ERC Starting Grant tidigare, 13 av dessa finns inom PE, 7 inom LS och ingen inom SH.

I enkäten ställde vi också frågor om vilken typ av forskningsfinansiering som forskarna hade tillgång till under åren innan de fick konsolideringsbidraget från ERC. De flesta forskarna inom alla ämnesgrupper har i enkätsvaren angett att de i stor eller i viss utsträckning haft tillgång till så kallad fri forskningsfinansiering, alltså forskarinitierad och inte öronmärkt till någon speciell forskningsinriktning eller forskningsfråga, se Figur 4. Närmare 90 procent av forskarna inom LS och PE har haft tillgång till fri forskningsfinansiering i stor eller i viss utsträckning. Motsvarande andel för forskare inom SH ligger på drygt 80 procent. Nästan samtliga forskare inom alla ämnesgrupperna tycker att tillgång till fri forskningsfinansiering är viktig. Det är endast några få forskare inom LS som anser att tillgång till fri forskningsfinansiering inte är viktig.

Figur 4. Den utsträckning som forskarna anger att de har haft tillgång till fria forskningsmedel och hur viktigt de anser att sådan tillgång är för att lyckas som forskare, per ämnesgrupp i andelar.

Att ha tillgång till finansiering över längre tid som ger möjlighet att satsa på ”high risk – high gain” forskning bedöms av nästan samtliga forskare i alla ämnesgrupper som viktigt i stor eller i viss utsträckning. Däremot verkar de inte ha haft tillgång till det i motsvarande utsträckning, se Figur 5. Andelen forskare som har svarat att de har haft tillgång till långsiktig forskningsfinansiering i stor eller i viss utsträckning ligger på drygt 65 procent för alla ämnesgrupper. Inom både LS och PE anser mer än 95 procent av de tillfrågade forskarna att långsiktig forskningsfinansiering är viktigt i stor eller i viss utsträckning. Inom SH ligger andelen som anser att långsiktig forskningsfinansiering i stor eller i viss utsträckning är viktigt strax över 70 procent.

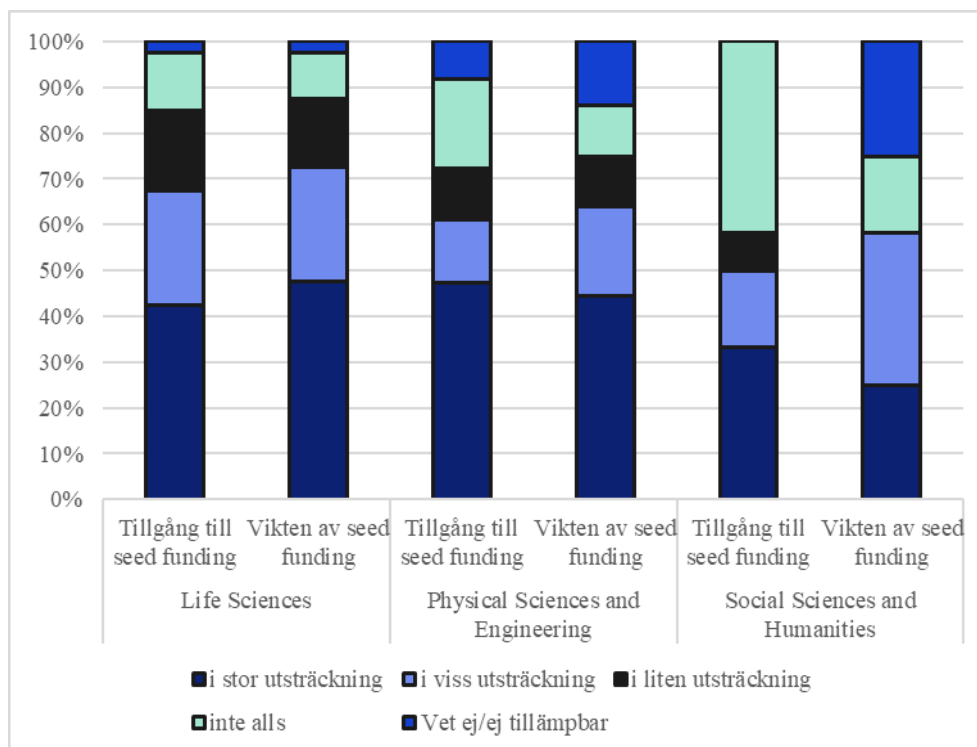

Figur 5. Den utsträckning som forskarna anger att de har haft tillgång till långsiktig forskningsfinansiering och hur viktigt de anser att sådan tillgång är för att lyckas som forskare, per ämnesgrupp i andelar.

Däremot verkar tillgången till tematiskt riktad forskningsfinansiering vara mindre vanligt och bedöms också som mindre viktigt. Drygt 30 procent av forskarna inom LS och PE har haft tillgång till tematisk riktad forskningsfinansiering i stor eller i viss utsträckning och inom SH är det 50 procent. Andelen som inte alls har haft tillgång till tematiskt riktad forskningsfinansiering ligger mellan 33 (LS) och 42 (SH) procent. Inom LS tycker 33 procent att tematiskt riktad forskningsfinansiering inte alls är viktigt för att lyckas som framstående forskare. Inom PE och SH är andelen som inte alls tycker att tematiskt riktad forskningsfinansiering är viktigt på 25 procent. Ingen inom PE svarade att tematiskt riktad forskningsfinansiering är viktigt i stor utsträckning.

I enkäten svarade en majoritet av forskarna inom LS och PE att de har haft tillgång till "seed funding" innan de fick ERC konsolideringsbidrag, se Figur 6. Med "seed funding" avses här mindre bidrag under kortare tid.¹¹ I dessa ämnesgrupper ligger andelen som har haft tillgång till "seed funding" i stor eller i viss utsträckning på 60 procent eller mer. För både LS och PE är mönstret för om de anser att det är viktigt med "seed funding" likt svaren på frågan om de har haft tillgång till det. Inom SH har cirka 50 procent angett att de har haft tillgång till "seed funding" i stor eller i viss utsträckning medan drygt 40 procent har angett att de inte alls har haft tillgång till det. Det är även drygt 40 procent inom SH som svarade att det inte alls är viktigt med "seed funding" eller svarade att de vet ej.

¹¹ "Seed funding" kan även inkludera så kallad bryggfinansiering eller ett litet bidrag för att utveckla sin forskningsidé eller ett forskningsprojekt.

Figur 6. Den utsträckning som forskarna anger att de har haft tillgång till "seed funding" och hur viktigt de anser att sådan tillgång är för att lyckas som forskare, per ämnesgrupp i andelar.

Sammanfattningsvis kan vi se några återkommande aspekter av forskningsfinansiering som framgångsfaktorer. När forskarna själva fick identifiera nyckelfaktorer var det många som lyfte bidrag tidigt i karriären som gett dem möjlighet att utveckla sin egen forskning. I ansökningsdata från Vetenskapsrådet kan vi se att en majoritet har fått sitt första externa bidrag inom sex år efter doktorsexamen. För några har det dröjt betydligt längre vilket dock inte utesluter att de haft annan finansiering som möjliggjort att de kunnat utveckla sin egen forskning. Nästan alla har fått bidrag från Vetenskapsrådet och många har haft bidrag riktade till yngre forskare. Inom PE och LS är det också flera forskare som har haft bidrag från Wallenbergstiftelsen eller SSF som många gånger varit bidrag riktade till unga lovande forskare. Det tycks som att bidrag tidigt i karriären som möjliggör för unga lovande forskare att utveckla sin egeninitierade forskning är en nyckelfaktor. Det resultatet stärks också av en rapport från Vetenskapsrådet från 2024 där det framgår att i den grupp av unga forskare som beviljats etableringsbidrag eller fria projektbidrag från Vetenskapsrådet tidigt i karriären var det en högre andel som fått meriteringsanställningar och blivit professorer än i gruppen forskare med samma karriärålder som inte blivit beviljade samma bidrag.¹²

Enkätsvaren visar också att 80–90 procent av forskarna, beroende på ämnesgrupp, har haft tillgång till fria forskningsmedel vilket de också bedömt

¹² Vetenskapsrådet (2024) Externa forskningsmedel och attraktiva anställningar – villkor för unga forskare med finansiering från Vetenskapsrådet.

vara viktigt för att lyckas och utvecklas som forskare. De allra flesta anser också att långsiktig forskningsfinansiering är viktigt och majoriteten har haft tillgång till det, dock inte i samma utsträckning som de anser det vara viktigt. En majoritet har också haft tillgång till så kallad ”seed funding”. När Sveriges unga akademi undersökte vad som varit viktigt för forskare som beviljats Starting Grant från ERC framgick att fria, oriktade forskningsmedel på nationell nivå bidrog till utvecklingen av idéer för den typ av spetsforskning som ERC beviljar.¹³ Resultaten från vår undersökning tillsammans med resultaten från Sveriges unga akademi pekar på betydelsen av fria forskningsmedel för att forskare i Sverige både ska få goda förutsättningar att utvecklas som forskare och stå sig i konkurrensen om forskningsmedel från ERC.

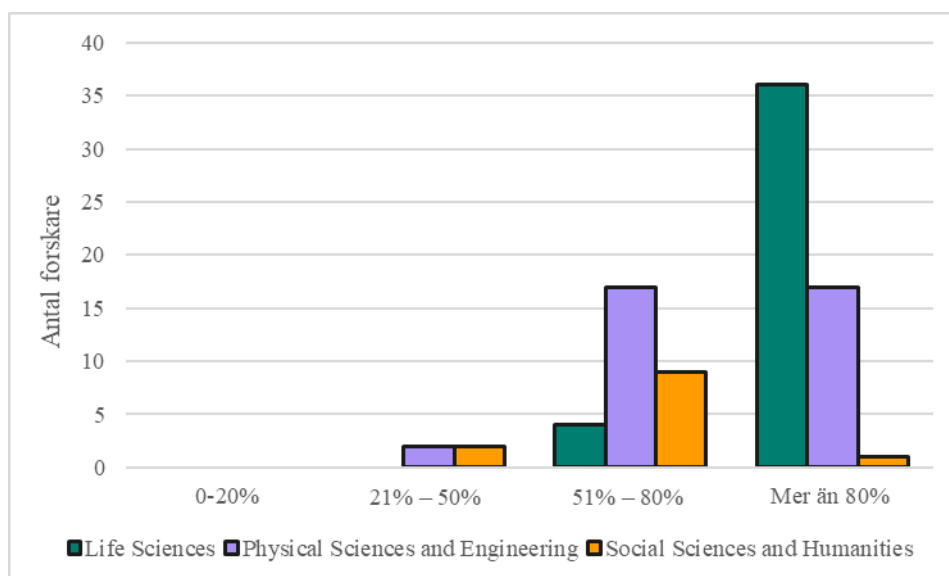
I svaren på den öppna frågan i vår enkätundersökning var det också många som tog upp betydelsen av kontinuitet i forskningsfinansieringen vilket vi tolkar som något annat än långsiktighet, även om det också handlar om att under en längre tid kunna ägna sig åt sin forskningsfråga och utveckla sin egen forskning. Som vi ska se i nästföljande avsnitt är det här en grupp forskare som har haft mycket forskningstid under åren innan konsolideringsbidraget från ERC.

3.2 Tid till forskning

Den här gruppen av forskare har i stor utsträckning ägnat sin tid åt forskning under perioden från doktorsexamen fram till att de beviljades ERC konsolideringsbidrag. Figur 7 visar att en stor majoritet av forskarna som har svarat på enkäten uppskattar att mer än hälften av deras tid, uttryckt som andel av en heltidstjänst, har gått till forskning. Ingen forskare inom någon ämnesgrupp har svarat att de har haft mindre än 20 procent tid till forskning. Uttalade skillnader mellan ämnesgrupperna syns dock när forskningstiden överstiger 80 procent. Inom LS har nästan alla (90 procent) forskarna angett att de uppskattar att forskningstiden utgjorde mer än 80 procent av deras arbetstid. Inom SH är det bara en person som hade mer än 80 procent forskningstid och i stället har den absoluta majoriteten inom SH svarat att tiden till forskning har legat mellan 51 och 80 procent. Inom PE är det lika vanligt att forskarna uppskattat att tiden till forskning legat mellan 51–80 procent som över 80 procent.

Det är framför allt män som har ägnat mer än 80 procent av tiden åt forskning. Inom LS har 92 procent av männen angett att de hade mer än 80 procent forskningstid, jämfört med 86 procent av kvinnorna. Inom PE ligger andelen män med mer än 80 procent forskningstid på 50 procent, jämfört med 38 procent av kvinnorna.

¹³ SUA (2023). Bästa praxis för stöd till konkurrenskraftiga ERC-ansökningar: lärdomar från nationella ledare.

Figur 7. Antal forskare per ämnesgrupp som uppgett viss genomsnittlig andel forskning i procent av heltidstjänst.

De flesta forskarna inom samtliga tre ämnesgrupper uppger att det är nödvändigt att en övervägande del av ens tid kan ägnas åt forskning om man ska lyckas som forskare. 83 av 88 respondenter svarade att det är nödvändigt att ha kontrakterad tid till forskning i stor eller i viss utsträckning. När det gäller kontrakterad tid till undervisning å andra sidan svarade 50 respondenter att det inte alls är nödvändigt för att lyckas som forskare. Övriga 28 respondenter tyckte att det i viss eller i liten utsträckning var nödvändigt. Ingen respondent tyckte att kontrakterad tid till undervisning är nödvändigt i stor utsträckning för att lyckas som forskare.

Sammanfattningsvis har majoriteten av forskarna som svarat på enkäten i stor utsträckning haft tillgång till mycket forskningstid och tycker också att det är viktigt. I fritextsvaren är det dock flera respondenter som poängterar att andelen forskning varierat mycket under perioden med en större andel forskning tidigt i karriären och en lägre andel under åren närmast innan de fick konsolideringsbidraget från ERC. Resultatet visar också att det framför allt är män som har ägnat mer än 80 procent av tiden till forskning. Vår analys kan inte svara på vad skillnaden beror på, men i en rapport från Vetenskapsrådet konstaterades att kvinnliga forskare i Sverige lägger mer tid på administration än vad manliga forskare gör.¹⁴ Kvinnliga forskare uppger i den rapporten också att den del av arbetstiden som de lägger på administrativa uppgifter har ökat något mellan 2013 och 2019. Att kvinnor lägger mer tid på administrativa uppgifter än män kan vara en möjlig förklaring till skillnaderna vi ser i vårt resultat.

¹⁴ Vetenskapsrådet (2022). Forskares tid för forskning – Utveckling i Sverige 2013–2019 samt en internationell jämförelse.

3.3 Internationell mobilitet

I enkätens öppna fråga om vad som har varit nyckelfaktorer i forskarnas karriär tog några av svaren inom LS upp internationell mobilitet, samarbete och nätverk som viktiga faktorer. Ungefär en fjärdedel av svaren inom PE tar upp vikten av att vara internationellt mobil och söka sig till toppuniversitet under postdoktorsperioden. De flesta har enbart skrivit att internationell mobilitet har varit en framgångsfaktor utan att precisera på vilket sätt, men i några av svaren beskriver respondenterna också på vilket sätt den internationella mobiliteten varit viktig. En forskare inom LS skriver till exempel att den internationella mobiliteten bidragit både till forskningssamarbeten och till att hen tog sig an nya angreppssätt i sin forskning. En forskare inom PE tar upp betydelsen av internationell mobilitet för att starta bra forskningssamarbeten och lägger till att mobiliteten också varit viktigt för att samla erfarenheter av hur man skriver medelsansökningar. En annan forskare inom PE skriver om mobilitetens betydelse för att lära sig av duktiga forskare i olika miljöer. En forskare från SH menar att mobiliteten varit viktig för att bygga nätverk.

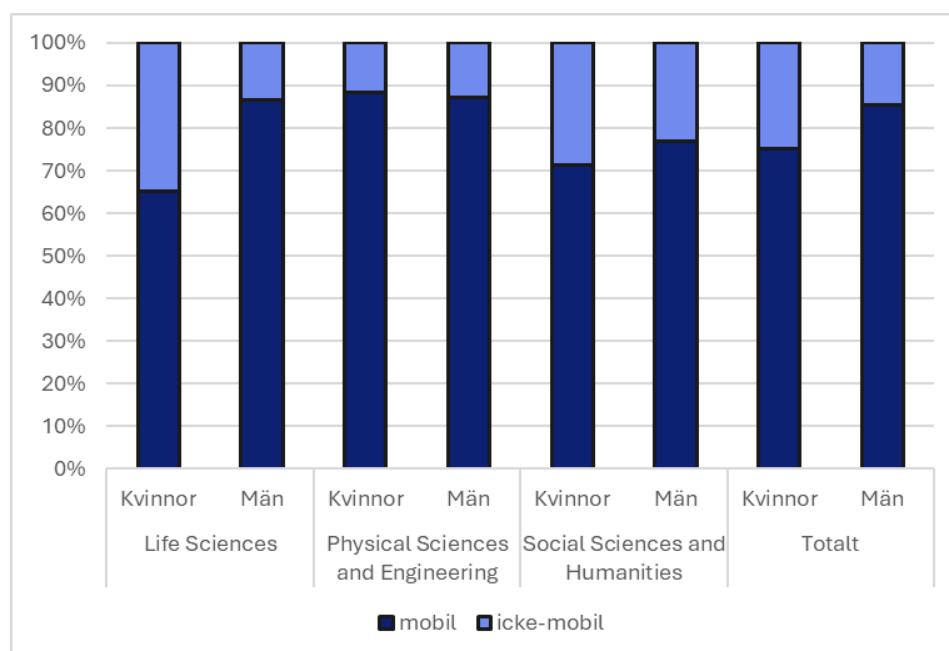
För att undersöka forskarnas internationella mobilitet har vi i ansökningarna till Vetenskapsrådet tittat på var vår grupp av forskare i Sverige har avlagt sin doktorsexamen. Inom LS har majoriteten en svensk doktorsexamen (58 procent), inom PE är andelen 38 procent och inom SH är andelen 50 procent. Totalt sett innebär det att något fler forskare har en doktorsexamen från ett annat land än Sverige (52 procent).

Totalt är andelen kvinnor med doktorsexamen från utlandet lite högre än andelen män med utländsk doktorsexamen (57 jämfört med 49 procent). Inom LS är andelen kvinnor med utländsk doktorsexamen 50 procent jämfört med 38 procent av männen. En större andel forskare med utländsk doktorsexamen kan vi observera inom PE där 71 procent kvinnor och 59 procent män har en doktorsexamen från utlandet. Inom SH är det en kvinna mindre med utländsk doktorsexamen och en man mer med utländsk doktorsexamen: Därmed är det en minimal skillnad mellan könen inom SH.

En knapp femtedel av de 133 forskarna har en doktorsexamen från ett engelskspråkigt land (Storbritannien, n=14 eller USA, n=10). Därefter följer Tyskland (n=8) och Italien och Finland (n=6 vardera). Fem forskare har en doktorsexamen från Nederländerna och fyra från Frankrike. Majoriteten av de resterande forskarna med utländsk doktorsexamen har det från andra länder inom Europa.

Internationell mobilitet kan även mätas genom att undersöka om forskarna har varit verksamma i ett annat land efter sin doktorsexamen än där de disputerade. Av de 133 forskarna har 109 angett i ansökan till Vetenskapsrådet att de har haft en utlandsvistelse längre än sex månader efter avlagd doktorsexamen. Av de 24 resterande forskarna har tio forskare haft en eller flera kortare utlandsvistelser. Därmed har en stor majoritet (89 procent) under perioder varit verksamma i ett annat land än där de avlade sin doktorsexamen och därmed varit internationellt mobila.

För forskarna med utlandsvistelser längre än sex månader sammanfaller utlandsvistelsen många gånger med postdokortiden. Figur 8 visar andelen forskare som vistats utomlands längre än sex månader per ämnesgrupp och kön. Störst könsskillnad finns inom LS där en större andel män än kvinnor är mobila. Vi observerar ingen direkt skillnad mellan könen vad gäller längre utlandsvistelser inom PE och SH.

Figur 8. Andel forskare som har varit verksamma längre än sex månader i något annat land än där de avlade doktorsexamen per ämnesgrupp och kön.

I enkäten har respondenterna svarat att de i hög utsträckning har arbetat som forskare i flera länder. Bara knappt en tiondel har svarat att de inte arbetat som forskare i mer än ett land. Forskarna värderar också den erfarenheten högt som faktor för att lyckas som forskare. En tredjedel har svarat att det i stor utsträckning är viktigt för att lyckas som forskare och en knapp tredjedel att det i viss utsträckning är viktigt. Mycket få har svarat att det inte alls är viktigt och det gäller för samtliga tre ämnesgrupper. Vi ser ungefär samma mönster om vi jämför LS och PE medan det inom SH är vanligare att forskarna svarat att det endast i liten grad är viktigt. Vetenskapsrådets analys om bidragsformen internationell postdok från 2024 förklarar den skiftande betydelsen av mobilitet inom humaniora och samhällsvetenskap med en heterogenitet inom forskningsfältet.¹⁵ Det skulle kunna förklara varför endast forskarna inom SH i vår studie har svarat att mobilitet i liten grad är viktigt.

Sammanfattningsvis tycks internationell mobilitet vara en mycket viktig framgångsfaktor. Den här gruppen av forskare är i hög grad internationellt mobila. Totalt sett är det ungefär lika vanligt att dessa forskare har en doktorsexamen från ett annat land än Sverige, och inom PE har drygt 60 procent

¹⁵ Vetenskapsrådet (2024). Vetenskapsrådets bidragsform internationell postdok: Hur går det sedan?

av forskarna en utländsk doktorsexamen. Totalt sett har något fler kvinnor än män en utländsk doktorsexamen. När det gäller internationell mobilitet utmärker sig därmed forskarna som fått ERC konsolideringsbidrag då andelen forskande och undervisande personal totalt sett vid alla svenska lärosäten som har en doktorsexamen från ett utländskt universitet ligger på 17 procent.¹⁶ Forskarna har i hög utsträckning arbetat som forskare i flera länder och de värderar den erfarenheten högt för att lyckas som forskare. Detta kan jämföras med söktrycket till Vetenskapsrådets bidragsform internationell postdok. I rapporten från 2024¹⁷ konstateras att i genomsnitt har 14,4 procent av de doktorsexaminerade år 2012–2023 ansökt om internationell postdok-bidrag och därmed uttryckt sitt intresse att vara internationellt mobil. Flera av de öppna svaren i enkäten tog upp internationell mobilitet som en nyckelfaktor för att bygga nätverk och samarbeten och för att komma till de mest framstående universiteten.

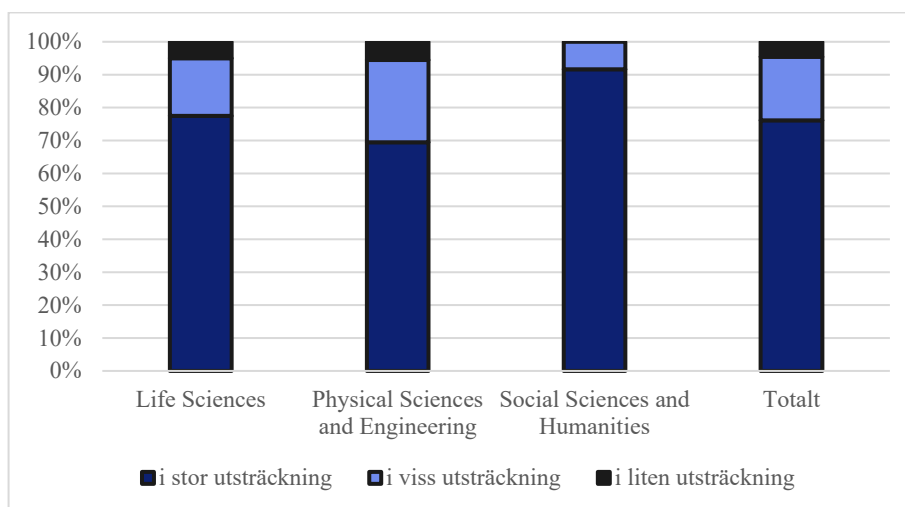
3.4 Nätverk

Enligt vår förförståelse skapar samarbete och nätverk förutsättningar för nya perspektiv och ökar möjligheten att lösa komplexa frågor. Samarbete kan ske på många olika sätt, inom eller mellan discipliner, nationellt eller internationellt. I enkätens öppna fråga om nyckelfaktorer i forskarnas karriär lyftes vikten av nätverk och samarbete av några av forskarna, framför allt inom SH. I enkäten ställde vi också några specifika frågor om vilken sorts nätverk forskarna hade tillgång till åren innan de fick konsolideringsbidraget från ERC. Svaren redovisas nedan.

En stor majoritet av forskarna (95 procent) har angett i enkätsvaret att de i viss eller stor utsträckning har haft ett starkt internationellt forskarnätverk, de allra flesta (76 procent) svarade att så var fallet i stor utsträckning, se Figur 9. Ingen har svarat att de inte alls har haft ett starkt internationellt forskarnätverk, vilket betyder att samtliga har haft ett internationellt nätverk i åtminstone liten utsträckning. Forskarna anser också att ett starkt internationellt nätverk i stor utsträckning är viktigt för att lyckas som forskare. Det är det vanligaste svaret inom alla ämnesgrupper (57 procent). Läger vi till forskare som angett att ett starkt internationellt nätverk är viktigt i viss utsträckning så ligger andelen på 93 procent. Vi finner inga nämnvärda skillnader mellan könen i denna fråga.

¹⁶ Vetenskapsrådet (2023). Forskningsbarometern 2023. Svensk forskning i internationell jämförelse.

¹⁷ Vetenskapsrådet (2024). Vetenskapsrådets bidragsform internationell postdok: Hur går det sedan?

Figur 9. Andel forskare per ämnesgrupp som angett i vilken utsträckning de hade ett starkt internationellt nätverk åren innan de fick konsolideringsbidrag från ERC.

På frågan om forskarens nätverk inkluderade forskare från olika discipliner svarade en majoritet (76 procent) att deras nätverk i stor eller i viss utsträckning inkluderade forskare från olika discipliner. Samtidigt svarade en knapp fjärdedel att deras nätverk inte alls eller i liten grad inkluderade forskare från olika discipliner. Det är små skillnader mellan ämnesgrupperna och även små könsskillnader inom LS och SH. Inom PE skiljer sig män och kvinnor åt såtillvida att närmare 90 procent av kvinnorna inom PE hade ett nätverk med forskare från olika discipliner i stor eller viss utsträckning. För männen ligger andelen för samma svarsalternativ närmare 70 procent. Till skillnad mot kvinnliga forskare inom PE är det också några män (n=4) som svarade att de inte alls hade ett nätverk med forskare från olika discipliner. De flesta forskarna (68 procent) tyckte att ett nätverk med forskare från olika discipliner i stor eller i viss utsträckning var viktigt för att lyckas.

De flesta forskarna (86 procent) svarade i enkäten att de i stor eller i viss utsträckning hade ett nätverk som inkluderade framstående forskare inom det egna forskningsfältet. En majoritet (83 procent) ansåg också att det är viktigt i stor eller viss utsträckning att ha framstående forskare i sitt nätverk för att lyckas som forskare. Inte heller i denna fråga är det några nämnvärda skillnader mellan ämnesgrupperna eller mellan könen.

Samarbete med andra forskare som kan, men inte måste, ske inom nätverken har varit en viktig del i forskningen för de flesta forskare inom alla ämnesgrupper. 68 procent svarar att samarbete med andra forskare i stor (n=60) eller i viss (n=15) utsträckning varit en viktig del av deras forskning. Ungefär samma andel har svarat att det är viktigt att samverka med andra forskare i stor eller viss utsträckning för att lyckas som forskare. Det finns inga nämnvärda skillnader mellan ämnesgrupper eller mellan kvinnor och män. Totalt var det endast några få inom LS (n=4) som svarade att det inte alls har varit en viktig del i deras forskning.

En majoritet (69 procent) svarade att de har fått uppmuntran från sitt nätverk att söka till ERC, men det var vanligast att svara att sådan uppmuntran bara skett i liten utsträckning. En knapp tredjedel (31 procent) har svarat att de inte fick någon uppmuntran alls från sitt nätverk att söka till ERC. Om vi jämför de tre ämnesgrupperna är det vanligare att ha fått uppmuntran från sitt nätverk att ansöka till ERC om man är forskare inom LS (70 procent) eller PE (75 procent) än om man är forskare inom SH (42 procent). Det är stor spridning i svaren vad gäller hur viktigt man anser att det är att få uppmuntran från sitt nätverk att söka till ERC, men den största andelen har svarat att det bara i liten grad eller inte alls är nödvändigt att få den typen av uppmuntran. Det är ingen skillnad mellan ämnesgrupperna i den frågan.

De forskare som i fritextsvar beskrev nätverkens funktion uttrycker att nätverken varit viktiga för stöd och rådgivning. Två forskare förtydligar också att nätverket bidrog till att skapa medvetenhet om att ERC existerar och går att söka till.

När det gäller hjälpen från nätverket att söka forskningsmedel svarade en majoritet (78 procent) av forskarna att deras nätverk hjälpte dem när de ansökte om medel, dock är det endast 15 procent som svarar att de fick hjälp i stor utsträckning. En dryg femtedel har inte fått någon sådan hjälp från sitt nätverk. Det finns inga stora skillnader mellan de tre ämnesgrupperna. Till skillnad från svaren om uppmuntran att söka till ERC så verkar hjälp från nätverket att söka forskningsmedel värderas som betydelsefullt, då det är fler forskare som svarade att hjälpen är i stor eller i viss utsträckning viktig än att hjälpen i liten utsträckning eller inte alls är viktig för att lyckas som forskare.

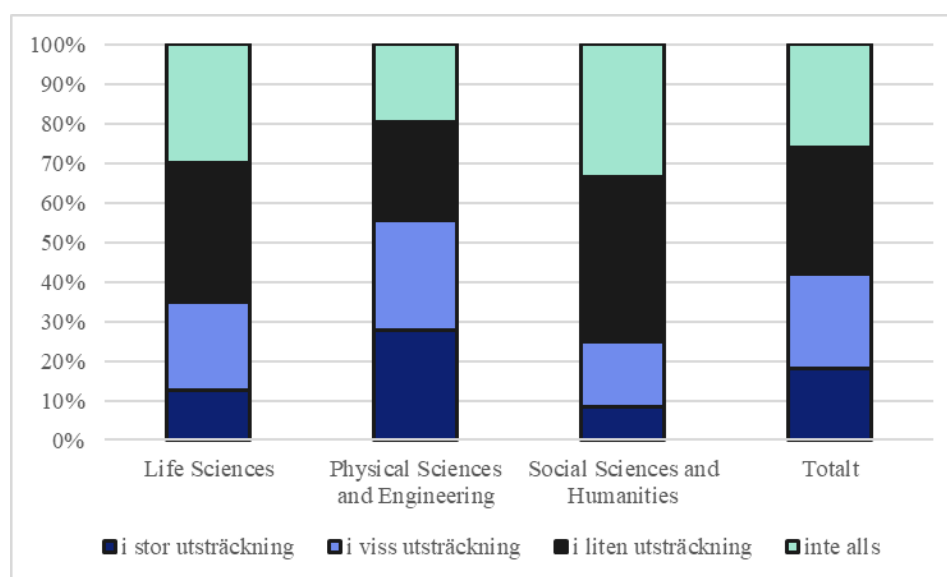
I enkätens öppna fråga om nyckelfaktorer för att utvecklas till en framgångsrik forskare var det flera svar från PE och några från LS som handlade om att de fått stöd från seniora kollegor. De flesta svaren preciserar inte på vilket sätt det varit viktigt med stöd från seniora forskare men några av svaren uttrycker att det exempelvis fått råd och återkoppling från seniora forskare eller på andra sätt haft möjlighet att lära sig från dessa och några beskriver att det varit viktigt att ha seniora forskare som mentorer eller förebilder.

I enkäten frågade vi forskarna i vilken utsträckning de anser att seniora forskare stöttade dem genom att dela med sig av sitt nätverk. 70 procent av våra respondenter har svarat att seniora forskare i stor eller viss utsträckning har stöttat dem genom att dela med sig av sitt nätverk, medan en knapp tredjedel har svarat att så bara skett i liten utsträckning eller inte alls. Svaren skiljer sig inte nämnvärt mellan de tre ämnesgrupperna eller mellan kvinnor och män.

Vi frågade också i vilken utsträckning seniora forskare uppmuntrade och hjälpte dem att bli bättre forskare. En majoritet av respondenterna (75 procent) har svarat att de i stor eller viss utsträckning fått sådan uppmuntran och hjälp. Endast 5 procent (4 personer) av respondenterna har svarat att de inte fått sådan uppmuntran eller hjälp alls. Svaren skiljer sig inte nämnvärt mellan ämnesgrupperna, men bland den minoritet som svarat att de inte fått någon uppmuntran eller hjälp av seniora forskare kommer alla utom en från PE.

Samtidigt är det framför allt inom PE som respondenterna i den öppna frågan om viktiga nyckelfaktorer svarat att seniora forskares stöd har varit viktigt.

När vi i stället frågade forskarna om seniora forskare har stöttat dem finansiellt fick vi en mer diversifierad bild, se Figur 10. Det är en stor spridning i svaren, men inom LS och SH är det ovanligt att forskarna fått finansiellt stöd från seniora forskare (13 respektive 8 procent). Inom PE är det däremot vanligare att svara att man i stor eller i viss utsträckning har fått finansiellt stöd från seniora forskare (28 procent).

Figur 10. Andel forskare per ämnesgrupp som svarat att seniora forskare har stöttat dem finansiellt.

Sammanfattningsvis är det tydligt att forskare som beviljats konsolideringsbidrag från ERC har haft starka internationella nätverk och kontakt med andra framgångsrika forskare och att de värderar detta som viktigt för att utvecklas till en framgångsrik forskare. Detta resultat kan vara en positiv och viktig effekt av det vi såg i föregående avsnitt nämligen att de forskare som beviljats konsolideringsbidrag från ERC i hög utsträckning varit internationellt mobila. Tidigare studier och rapporter har konstaterat att internationell mobilitet stärker forskarnas tillgång möjlighet att skapa starka internationella nätverk och som beskrivits ovan gör några av respondenterna samma koppling i sina fritextsvar. I Sveriges unga akademis undersökning av vad som varit viktigt för forskare som beviljats Starting Grant från ERC var det också flera som menade att deras internationella forskningsnätverk varit avgörande för deras framgång.¹⁸ Nätverk som inkluderar forskare från olika discipliner är vanligt, dock finns några som inte hade ett sådant nätverk alls eller endast i liten utsträckning. Det kan tyda på att samarbete med andra discipliner är beroende av forskningsämne och forskningsfråga.

¹⁸ SUA (2023). Bästa praxis för stöd till konkurrenskraftiga ERC-ansökningar: lärdomar från nationella ledare.

I vår data ser vi att nätverken kan ha betydelse för att uppmuntra forskare att söka forskningsmedel från ERC, vanligast är dock att uppmuntran skett i liten utsträckning. Nätverken tycks för många ha varit viktiga när det kommer till hjälp med ansökningar om forskningsmedel generellt. En dryg femtedel har inte tagit sitt nätverk till hjälp vid ansökningarna. Många forskare uppskattar att seniora forskare gett dem mycket uppmuntran och hjälp att bli en bättre forskare (75 procent) och har hjälpt dem med tillgång till sina nätverk (70 procent). Finansiellt stöd från seniora forskare är vanligast inom PE.

I Vetenskapsrådets rapport från 2020 om söktryck och framgång vid ERC med fokus på forskare inom SH konstaterades att förebilder och uppmuntran att söka till ERC kan vara avgörande för forskare att söka.¹⁹ Våra resultat visar att det är vanligast att uppmuntran skett i liten utsträckning. Det kan tyda på att även relativt lite hjälp kan ha stor effekt. Generellt verkar nätverken spela en stor roll för forskare med konsolideringsbidrag. Dock verkar forskarna använda sitt nätverk på olika vis. Gemensamt är att de fäster stor vikt vid starka internationella nätverk och att nätverk av framstående forskare är mycket betydelsefullt för att utvecklas som forskare.

3.5 Forskningsmiljö

Forskningsmiljöns betydelse lyftes framför allt av respondenter från LS och PE i enkätens öppna fråga om nyckelfaktorer. Ungefär hälften av svaren inom LS tog upp betydelsen av en stimulerande, stödjande och stark forskningsmiljö och att ha tillgång till förebilder, mentorer och bra kollegor. Ungefär en fjärdedel av svaren inom PE handlar om betydelsen av en kreativ och stöttande forskningsmiljö där man kunnat utvecklas till en självständig forskare och samtidigt utveckla samarbeten och nätverk. Inom SH lyftes i något enstaka svar vikten av forskningsmiljö medan vikten av bra samarbeten och nätverk lyftes i ungefär hälften av svaren.

En majoritet (70 procent) inom alla de tre ämnesgrupperna svarade i enkäten att de under sin postdoktorsperiod i stor utsträckning arbetade i en eller flera framstående forskningsmiljöer. Enbart en procent har svarat att så inte alls var fallet. Majoriteten svarade också att de under perioden fram till beviljandet av konsolideringsbidraget från ERC i stor utsträckning arbetade i forskningsmiljöer som var inspirerande och kreativa. Det är få forskare (åtta procent) som anser att deras lokala forskningsmiljö i liten eller ingen utsträckning var inspirerande och kreativ. En stor majoritet (91 procent) anser också att det i deras lokala miljö i stor eller i viss utsträckning fanns en känsla av intellektuell samhörighet. Även här ser svaren lika ut för samtliga tre ämnesgrupper. En stor majoritet av forskarna har också svarat att inspirerande och kreativa miljöer (93 procent) samt att det i den lokala miljön finns en känsla av intellektuell samhörighet (90 procent), i stor eller i viss utsträckning är nödvändigt för att lyckas som forskare.

¹⁹ Vetenskapsrådet (2020). Söktryck och framgång vid Europeiska forskningsrådet. En analys med fokus på humaniora och samhällsvetenskap i Sverige.

En majoritet av forskarna inom alla de tre ämnesgrupperna har svarat att de i stor eller i viss utsträckning har haft tillgång till excellent forskningsinfrastruktur. På frågan om hur viktig tillgången till excellent forskningsinfrastruktur är för att lyckas som forskare har ungefär 60 procent inom alla de tre ämnesgrupperna svarat att det i stor utsträckning är viktigt. Det är bara inom PE som enstaka forskare har svarat att det i liten eller ingen utsträckning är viktigt med sådan tillgång för att lyckas. Generellt är det inga större skillnader mellan uppgiven tillgång och skattad betydelse. Inom SH har forskarna skattat vikten av excellent forskningsinfrastruktur något högre än i vilken utsträckning de har svarat att de har haft tillgång till sådan infrastruktur.

I enkäten frågade vi också forskarna om de i någon period innan beviljandet av konsolideringsbidraget från ERC varit knutna till en eller flera strategiskt finansierade forskningsmiljöer som exempelvis excellenscenter, strategiska forskningsområden eller nationell forskningsinfrastruktur. 35 procent av forskarna inom LS (n=14), 42 procent inom PE (n=15) och 50 procent inom SH (n=6) svarade ja på den frågan. En betydande andel av forskarna har alltså varit knutna till och bidragit till strategiskt finansierade framgångsrika forskningsmiljöer.

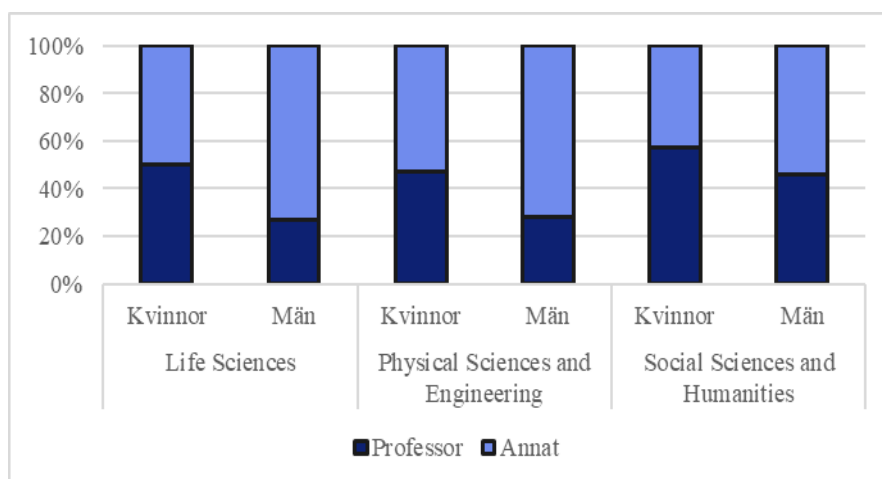
Sammanfattningsvis kan vi se att forskarna i stor utsträckning var verksamma i framstående miljöer tidigt i sin karriär och att de i stor utsträckning var verksamma i miljöer som var inspirerande och kreativa med en känsla av intellektuell samhörighet i perioden innan de beviljades konsolideringsbidrag från ERC. Både i flervalsfrågorna och i fritextsvaren var det många som ansåg att forskningsmiljön är viktig för att kunna lyckas. Generellt är det inga större skillnader mellan skattad tillgång och skattad betydelse i denna fråga. Forskarna tycks alltså i hög utsträckning haft tillgång till forskningsmiljöer av det slag som de anser vara viktigt för att utvecklas som forskare.

3.6 Anställningar

Det är få som i enkätens öppna fråga spontant har lyft frågor om anställning som avgörande nyckelfaktorer. För att ta reda på vilken anställning forskarna hade innan de fick ERC konsolideringsbidrag tog vi fram uppgifter från deras ansökningar till Vetenskapsrådet. I ansökningarna användes dels engelska beteckningar dels svenska beteckningar på anställningar. Eftersom det visade sig vara svårt att avgöra vilka anställningar som innebär en tillsvidareanställning ("fast" anställning) och vilka som är visstidsanställningar redovisar vi endast två anställningskategorier. Dels professor, dels annan anställning där vi har samlat alla anställningskategorier som inte är professorer i en och samma kategori. Totalt hade 37 procent en anställning som professor. Störst andel forskare med anställning som professor var det inom SH (50 procent) medan andelen inom LS och PE låg på drygt 30 procent.

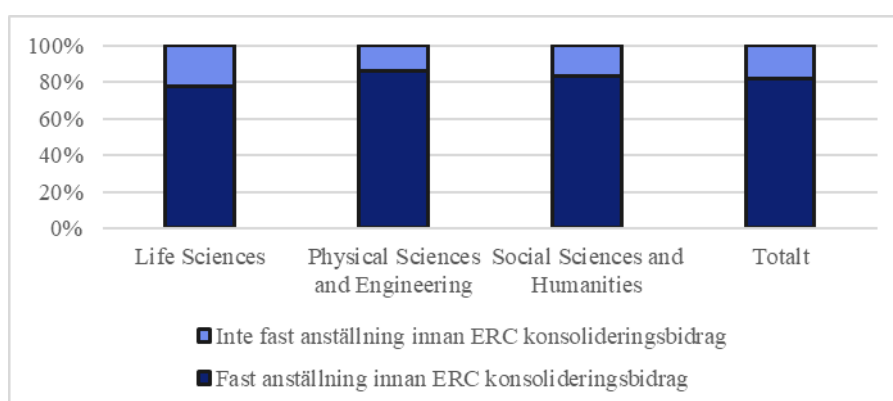
Genomgående är andelen kvinnor som har en anställning som professor något högre än för männen, skillnaden är störst inom LS och PE, se Figur 11. Detta är värt att notera då det omvända förhållandet, högre andel män än kvinnor som är

professorer cirka tio år efter doktorsexamen, råder i den totala populationen av forskare i Sverige.²⁰

Figur 11. Andel forskare per ämnesgrupp och kön med en anställning som professor respektive andra anställningar vid tiden för ERC konsolideringsbidrag.

I enkäten frågade vi forskarna om de hade en fast anställning när de blev beviljade konsolideringsbidrag från ERC. I Figur 12 kan vi se att de flesta forskarna (82 procent) svarade att de hade en fast anställning innan de fick konsolideringsbidraget från ERC. En knapp femtedel (18 procent) av respondenterna hade inte en fast anställning när de beviljades konsolideringsbidrag 7–12 år efter doktorsexamen. Kvinnor hade en fast anställning innan ERC i något högre utsträckning än män. 88 procent av kvinnorna svarade att de hade en fast anställning innan de fick bidraget från ERC jämfört med 80 procent av männen. I Figur 12 kan vi också se att det är något vanligare att forskarna fick en fast anställning innan konsolideringsbidraget från ERC inom PE (86 procent) och inom SH (83 procent) än inom LS (78 procent).

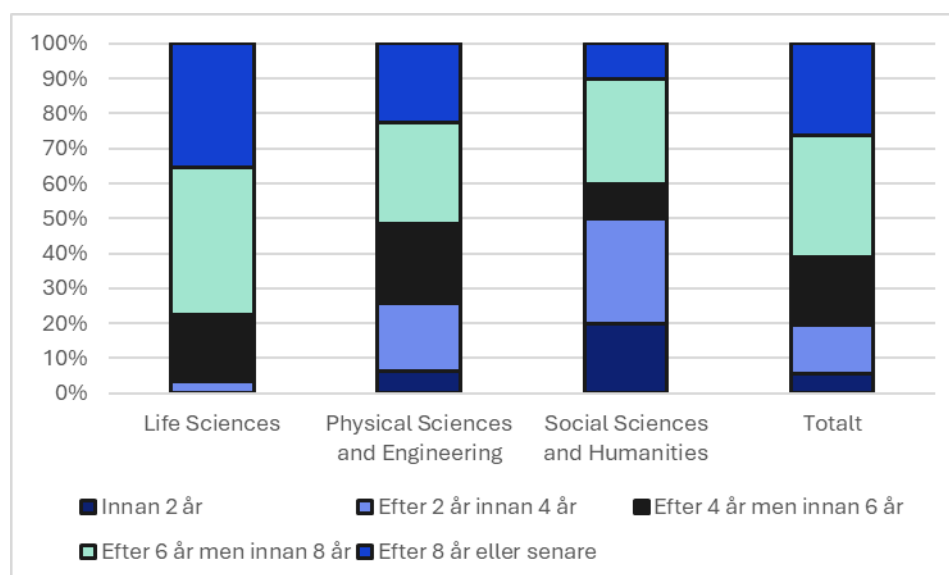

Figur 12. Andel forskare per ämnesgrupp som hade respektive inte hade en fast anställning innan de fick konsolideringsbidrag från ERC.

²⁰ Vetenskapsrådet (2023). Forskningsbarometern 2023. Svensk forskning i internationell jämförelse.

Det är vanligast att forskarna har fått sin fasta anställning i slutet av tidsperioden för när de kan söka konsolideringsbidrag från ERC, se Figur 13. Vi ser en del skillnader mellan de tre ämnesgrupperna. Inom LS är det vanligast att respondenterna svarat att de fick en fast anställning sent i perioden innan ERC konsolideringsbidraget. En tredjedel inom LS har svarat att de fick anställningen efter sex år och innan åtta år efter doktorexamen och 28 procent har svarat att de fick anställningen mer än åtta år efter doktorexamen. Inom LS är det också en ganska stor andel – en dryg femtedel (cirka 22 procent, se Figur 13) – som svarat att de inte hade en fast anställning innan de fick sitt konsolideringsbidrag från ERC.

Inom PE är det också vanligt att få anställning i den senare delen av perioden. En fjärdedel av respondenterna svarade att de fått en fast anställning mellan sex år och innan åtta år efter doktorexamen och en femtedel har fått fast anställning åtta år efter doktorexamen eller senare, se Figur 13. En knapp femtedel har svarat att de fått en fast anställning mellan fyra till sex år efter doktorexamen och en dryg femtedel har svarat att de fått en fast anställning inom fyra år efter doktorexamen. 14 procent av forskarna har svarat att de inte fick en fast anställning innan konsolideringsbidraget. Forskarna inom PE har alltså fått en fast anställning i högre utsträckning och i ett tidigare skede i karriären än vad forskarna inom LS har fått det. Även inom SH hade den största andelen respondenter (83 procent) en fast anställning innan de fick konsolideringsbidraget men inget tydligt mönster framgår för när i tid efter doktorexamen som de fick anställningen.

Figur 13. Antal år efter doktorexamen som de forskare som hade fast anställning innan ERC konsolideringsbidrag fick sin fasta anställning, i andelar per ämnesgrupp.

I fritextsvaren förtydligar två forskare att deras anställning var en tillsvidareanställning på pappret men att de i praktiken skulle sägas upp om de externa medlen tog slut. För de övriga respondenterna kan vi inte säga hur beroende av externfinansiering tillsvidareanställningarna var. I fritextsvaren är

det också några forskare som förklarat att de hade en tillsvidareanställning innan de fick konsolideringsbidraget men att den anställningen var en konsekvens av att de fått ett ERC Starting Grant.

Sammanfattningsvis är det en relativt stor andel av dessa forskare som har anställning som professor vid denna karriärålder. Men samtidigt är det också cirka en femtedel som inte har en fast anställning när de beviljas ERC konsolideringsbidrag 7–12 år efter doktorsexamen.

3.7 Personliga egenskaper

I enkätens öppna fråga om vad som har varit nyckelfaktorer i forskarnas karriär som lett fram till att de fått ett ERC konsolideringsbidrag lyftes i många svar, som redovisats ovan, faktorer som handlade om finansiering, internationell mobilitet, nätverk och forskningsmiljö. Utöver det tog några även upp betydelsen av forskningens inriktning och att vara produktiv, samt inte minst att personliga egenskaper spelar stor roll för att lyckas som forskare.

De personliga egenskaper som lyftes fram av forskare inom alla ämnesgrupper som nyckelfaktorer var till exempel envishet, uthållighet och förmåga att kunna arbeta hårt. Vidare svarade många att det var en nyckelfaktor att vara nyfiken och ha en inre motivation och drivkraft samt att vara visionär och passionerad.

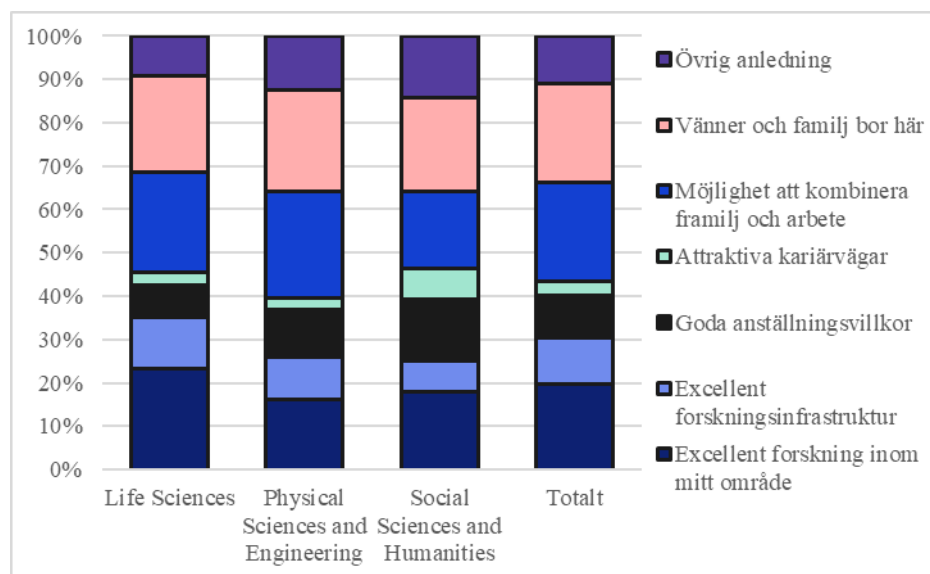
Ungefär en fjärdedel av svaren inom LS tog upp vikten av att vara produktiv och att publicera artiklar med stort vetenskapligt genomslag. Ungefär hälften av svaren inom PE tog upp att valet av forskningsinriktning och att producera forskningsresultat var viktigast, där begrepp som nydanande, unik och originell förekom ofta.

Det är också vanligt att forskarna söker medel från EU:s ramprogram flera gånger innan de beviljas, vilket tyder på en viss ihärdighet. I enkäten ställde vi en fråga om forskaren hade sökt EU-medel tidigare, genom till exempel Marie Skłodowska-Curie Actions eller ERC. 78 procent av respondenterna svarade att de minst en gång tidigare sökt sådana medel. 42 procent hade sökt EU-medel minst två gånger tidigare. Framgången är inte alltid given, knappt hälften av våra respondenter (48 procent) svarade att de har lyckats minst en gång tidigare. Några få har lyckats fler än en gång, inom LS och PE finns vardera en forskare som angett att de har lyckats fyra gånger tidigare med sina ansökningar till EU.

3.8 Varför vill forskarna bedriva forskning i Sverige?

I enkäten frågade vi forskarna varför de valt att forska i Sverige. Figur 14 visar att de vanligaste anledningarna till att respondenterna har valt att bedriva forskning i Sverige är av privat karaktär, nämligen att vänner och familj bor här och att det gav dem möjlighet att kombinera familj och arbete. Därefter var det vanligast att svara att Sverige har excellent forskning inom respondentens område och att det finns excellent infrastruktur. Få svarade att de valde Sverige på grund av att det finns attraktiva karriärvägar. Några svarade att det var på

grund av goda anställningsvillkor. Av fritextsvaren att döma handlar det för dessa individer om att de i Sverige vann konkurrensen om fast anställning eller en meriteringsanställning med möjlighet till befordran till fast anställning.

Figur 14. Anledning till att respondenterna valde att bedriva forskning i Sverige, andel enkätsvar per ämnesgrupp.

Sammanfattningsvis har en stor andel av forskarna angett relativt privata anledningar för att välja att forska i Sverige och värderar sociala och privata skäl högt när de väljer i vilket land de vill vara verksamma.

4 Avslutande reflektioner och rekommendationer

Resultaten visar på några gemensamma framgångsfaktorer som kännetecknar denna grupp av forskare som har fått prestigefulla konsolideringsbidrag från ERC med en svensk medelsförvaltare.

Nästan till alla forskare i vår undersökning har varit internationellt mobila innan de fick konsolideringsbidraget från ERC och mobilitet är också något som forskarna lyfter fram själva när de fick besvara vad som varit viktiga framgångsfaktorer. Att vara mobil kan främja uppbyggnad av internationellt nätverk och vi ser att dessa forskare i stor utsträckning har starka internationella nätverk som de värderar högt. Ett annat tydligt resultat är att den här gruppen av forskare generellt har haft mycket forskningstid och tillgång till finansiering av fri och forskarinitierad forskning som har gett dem rätt förutsättningar. Resultaten visar vidare att dessa forskare i stor utsträckning var verksamma i framstående forskningsmiljöer och att de själva bedömer det som en viktig nyckelfaktor.

För att främja forskares väg till framgång rekommenderar vi därför:

- Stärk förutsättningarna för internationell mobilitet och nätverksbyggande.
- Säkerställ att forskningsfinansiering och anställningsvillkor ger goda förutsättningar för karriärutveckling.
- Stöd utvecklingen av starka forskningsmiljöer.

Rekommendationerna utvecklas nedan.

4.1 Stärk förutsättningarna för internationell mobilitet och nätverksbyggande

Internationell mobilitet och starka internationella nätverk har varit viktiga faktorer för att utvecklas som forskare för denna grupp. Resultatet bekräftar tidigare studier som lyft internationell mobilitet som en kvalitetsdrivande faktor och regeringen lyfter i den senaste forsknings- och innovationspropositionen att graden av internationell mobilitet bör öka.²¹

På nationell nivå finns flera stödformer för att främja internationell mobilitet och möjliggöra internationellt nätverksbyggande. Idag ser dock flera finansörer ett minskat söktryck på bidragsformerna för mobilitet.²² I EU:s enkätundersökning

²¹ Regeringens proposition 2024/25:60 Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta.

²² Plattformen för internationalisering/Ramboll Management Consulting (2024). Kartläggning av finansieringsmöjligheter för internationell mobilitet

More4 från 2019 om mobilitet och karriärutveckling framkom att vanliga hinder för mobilitet är brist på finansiering och brist på utlysta tjänster.²³ En kunskapsöversikt från Vetenskapsrådet från 2015 visade att forskare med bas i Sverige framför allt lyfter svaga karriärsystem och brister i rekryteringsförfarandet som de främsta hindren för att flytta på sig under karriären.²⁴

Det är centralt att meritbedömningssystemen och anställningsprocesserna på de svenska lärosätena inte missgynnar forskare som i hög grad varit internationellt verksamma. Våra resultat visar att det är angeläget att utveckla stödet för internationell mobilitet för att få fler att söka och ge fler möjligheten att åka utomlands och komma tillbaka. Stödet måste komma både i form av externfinansiering som understödjer mobilitet på ett sätt som lockar många att söka och i form av ett forskningssystem som attraherar och belönar mobila forskare.

Vetenskapsrådet finansierar idag internationell mobilitet främst genom bidraget internationell postdok, som riktar sig till forskare upp till två år efter doktorsexamensdatum. I en analys från 2024 om bidragsformen framkom att bidragsformen ger en bra start för en fortsatt akademisk karriär i Sverige.²⁵ Generellt, riktar sig de flesta stödformer för mobilitet hos de svenska forskningsfinansiärerna till forskare med en karriärålder på upp till 2 eller 3 år.²⁶ Tidigare studier indikerar att internationell mobilitet kan ha olika effekter beroende på vilket skede i karriären forskaren är i.²⁷ Det bör undersökas om svensk forskning kan gynnas av ökat stöd för internationell mobilitet även högre upp i karriäråldern samt hur internationell mobilitet premieras i anställningar på lärosätena och i ansökningar till forskningsfinansiärerna.

4.2 Säkerställ att forskningsfinansiering och anställningsvillkor ger goda förutsättningar för karriärutveckling

Vi ser att det har stor betydelse för forskarna att tidigt i karriären få tid och resurser genom extern finansiering i form av fria forskningsbidrag (utan tematisk inriktning) som ger forskarna möjlighet att bygga upp och utveckla sin egen forskningslinje och inom vissa områden har det också varit viktigt att kunna starta en egen forskargrupp eller eget labb. Majoriteten av forskarna har haft mycket forskningstid och tycker också att det är viktigt. Långsiktig

²³ EU MORE4 study: Support data collection and analysis concerning mobility patterns and career paths of researchers 2021.

²⁴ Vetenskapsrådet (2015). Svenska forskares mobilitet – en kunskapsöversikt.

²⁵ Vetenskapsrådet (2024). Vetenskapsrådets bidragsform internationell postdok: Hur går det sedan?

²⁶ Plattformen för internationalisering och Ramboll Management Consulting (2024). Kartläggning av finansieringsmöjligheter för internationell mobilitet.

²⁷ Guthrie, S. et al. (2017). International mobility of researchers – a review of the literature. RAND Europe.

forskningsfinansiering är viktig och kontinuiteten i finansiering nämndes även som nyckelfaktor i fritextsvaren. Dock kan även mer avgränsade forskningsbidrag ha betydelse för att komma i gång. En knapp femtedel av respondenterna på enkäten svarade att de inte hade en fast anställning innan de fick ERC:s konsolideringsbidrag och bland de som fått en fast anställning innan konsolideringsbidraget var det vanligt att det gått sex år eller mer efter doktorsexamen.

Lärosätena behöver skapa så goda förutsättningar som möjligt för karriärmässigt unga lovande forskare att få utväxling av sina forskningsmedel och mycket tid för att ägna sig åt sin egen forskning. Det är viktigt att det arbetet inkluderar att säkerställa att män och kvinnor ges samma möjligheter att ägna sin tid åt forskning. Forskningsfinansierarna tillsammans med lärosäten behöver säkerställa att villkor för forskningsfinansiering och anställning ger goda förutsättningar för unga forskare med talang och ambition att kunna ta sin forskningskarriär framåt. Tidigare har Vetenskapsrådet visat att en betydande andel av de forskare som i nationell konkurrens fått externa forskningsmedel tidigt i karriären fortfarande tio år efter doktorsexamen har en forskaranställning som sannolikt är en visstidsanställning.²⁸ I den här rapporten kan vi se att en femtedel av respondenterna inte hade en fast anställning innan de beviljades konsolideringsbidrag från ERC. I likhet med tidigare rapporter²⁹ vill vi framhålla att det är ett gemensamt ansvar för forskningsfinansierare och lärosäten att se till att de skickligaste forskarna kan erbjudas attraktiva villkor för att bedriva forskning så att svensk forskning kan fortsätta att vara internationellt konkurrenskraftig.

4.3 Stöd utvecklingen av starka forskningsmiljöer

Resultaten visar att dessa forskare i stor utsträckning var verksamma i framstående forskningsmiljöer och att de själva bedömer det som en viktig framgångsfaktor. Det handlar om flera olika aspekter som följer med en kreativ, stöttande och stimulerande forskningsmiljö, där vikten av samarbeten och nätverksbyggande ofta lyfts fram. Vetenskapsrådet har tidigare framhållit att väl fungerande forskningsmiljöer är centrala för forskningens kvalitet och att framstående forskningsmiljöer är attraktiva vid rekrytering av framstående forskare.³⁰ Det finns därför all anledning för forskningsfinansierarna och lärosätena att fortsätta att satsa på utveckling av starka forskningsmiljöer för forskning av högsta kvalitet, som ett led i det övergripande forskningspolitiska målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation.

²⁸ Vetenskapsrådet (2024). Externa forskningsmedel och attraktiva anställningar. Villkor för unga forskare med finansiering från Vetenskapsrådet.

²⁹ Vetenskapsrådet (2023). Forskningskvalitet och internationell konkurrenskraft. Vetenskapsrådets inspel till forsknings- och innovationspropositionen;

Vetenskapsrådet (2024). Externa forskningsmedel och attraktiva anställningar. Villkor för unga forskare med finansiering från Vetenskapsrådet.

³⁰ Vetenskapsrådet (2023). Stärkt svensk forskningskvalitet till nytta för samhället.